

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35

sem sa majú posielat' predplatky, jako i dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Dunčo, kamarát Jurka.

Hynutie Russinov.

Židia škripajú zubami, oči jejich sú v ohni od hnevu, huby sa im penia a päsť ztiskajú...

Čo-že sa stalo?

Uhorská vláda pred poltrefa rokmi vyslala Edvarda Egána k Russincom, ktorý poprechodil dediny malorusské, a chopil sa ratovania ubiedeného ľudu.

O svojich zkušenosťiach podal účty v reči svojej v Munkáčeve asi pred 400 poslucháčmi dňa 12-ho februára držanej. Hovorila, že reč jeho polštvrtej hodiny trvala, a v tejto mal smelosť objasniť ten hrôzoplý obraz chudoby, ktorú pustošenie haličských židov zapríčinilo medzi ubohým národom malorusským. Ba aj docela zjavne vyslovil sa, že hlavnou príčinou vysťahovania Russincov je privandrovanie haličských židov.

No, povstal na to hluč, trnutie, vyvíjanie, pluvanie, vískanie, krik, že je nespravodlivosť takto osočovať židovstvo, že je to vlastizradctvo, antisemitizmus, búrenie, slovom všetko sa nahovorilo o tom, len to jedno nie, čím je skutočne: že je to čiročistá pravda.

Na sneme krajinskom hneď vzali na otázku ministra orby Darányi-ho, že či odobruje výpovede svojho kommissára Egána, no a minister ponáhlal sa vyriešiť, že to on veru neschvaľuje!

Ejhľa, múdrosť ministerská, ktorá nie to vyhľadáva, zdáľiž je volačo pravdou alebo nie, ale ktorá o tom vypráva, že sa má zazlievať smelá výpoved preto, lebo sa protiví liberalismu!

Teda tu máte kresťanskí bratia naši russinskí pomoc! najedzte sa jej! Teraz už neopovázajte sa ani muknúť proti vašim tyranom! Neviete, že neslobodno dľa vierovyznania trhať celistvosť krajiny? Viera židovská, je viera zákonom prijatá, a kto túto vieru vyznáva, ten je pod ochranou zákona, ten pod ochranou zákona vyciacia krv vašu. A pod ochranou zákona krv vyciaciať je slobodno. Tak to učí liberalismus.

Aj ten Egán, jako vedel byť takým mechom udereným a zabudnúť na tento základný zákon Uhorska!

Ale aj utržil za to náležité milostivé pohlavky od jeho excellencii. «Postavil sa oproti celej politike vlády, postavil sa proti môjmu určitému poručeniu» — tak hovoril doslovne mi-

nister. Aj dva-tri razy opakuje, že odsudzuje výpovede Egánove týkajúce sa židov.

A po tomto takto hľa začína obracať svojho kommissára: «Taký národ, ktorý aj v reči je rozmanitý, ktorého aj výživné pomery sú tak veľmi rozdielne, — jeden takýto národ rozptýľil (Tak je! tak je! z prava i z ľava.) dľa vierovyznania sortirovať a deliť chceť, (Živé schvalovanie a tlesk z prava a v prostrediu.) toto je nevlasteneckosť, lebo kto toto chce, a na to cieľi, ten základinami maďarského štátu zatrasia (Tak je! tak je! z prava) a vláda takýto smer trpeť nebude. (Živé schvalovanie z prava a v prostrediu). Výkonné medzítka na svoju bradu osobitnú politiku sledovať nesmú. (Tak je! tak je! zprava. Čujme! Čujme!). Výkonné medzítka, či sú to už úradníci alebo nie, politiku vlády — asíce tak obsah tejto, jako aj ducha slovom i skutkom, v malých i veľkých veciach, hore i dolu na celej čiare zastupovať sú povinní. (Živý súhlas z prava). Vláda bedlive strážiť bude aby podobné pády sa neprihodily a sa neopakovaly. (Živý súhlas z prava).

Rozoberme tieto hromziace ministerské slová:

Edvard Egán po svojej neunavenej poltrefa-ročnej práce medzi Russincí, videl, cítil a vyslovil sa, že jediným zabijákom toho statočného ale opusteného národa je z Haliča sa valiace «krátko-hlavé», «červenovlasé», «násilnické», «figliarské», «divé», «zákon a poriadok neznajúce», «za vládu a moc bažiace» židovstvo.

A na toto povstane uhorský minister orby na sneme krajinskom, a hovorí že Edvard Egán 1. podelí národ uhorský, 2. že dľa vierovyznania ho drobiť chce, 3. že koná nevlastenecké dielo, 4. že základiny uhorského štátu otrasie, 5. že vláda toto trpeť nebude, 6. že vláda bedlivo ztrážiť bude, aby sa také nečo napozatým neudalo.

Pane minister, vy ste strašno nedôsledným. Slová vaše úplne protimluvia vašému počínaniu. Lebo ak je pravda čo o Edvardovi Egánovi hovoríte, teda by ste mal Edvarda Egána ale hneď odohnať, ba ho aj pod obžalobu postaviť. Ale vy k tomu nemáte smelosti, lebo bojíte sa následkov, bojíte sa, že výchor všeobecnej mienky vymetie vás z mäkkého kresla ministerského. Preto teda, aby bolo obom stránkam zadosťučinené, pod štít liberalismusu ukrijete židovstvo, kommissárovi ale pravdumluviacemu preboríte hlavu, a tak ochro-

melého duševne ponecháte ho tam medzi russinci, aby aj židia tešili sa jejich obrane, a aj liberálni kresťania sa uspokojili, a russinci medzitým hľadom pomreli.

Toto je to najnestydatejšie pohlavkovanie citu pravdy.

A my predsa nie tak ministra obviňujeme, jako tú liberálnu politiku, na ktorú práve on sa odvoláva, a na ktorej dľa neho celé spravovanie krajiny spočíva.

Minister hovorí, že táto liberálna politika je «bez všetkého klátenia sa».

Nie tak pane minister! Táto liberálna politika je bezbožná, plachá, sama sebe protimluviaca. Dokazuje nám to pustnutie jadra uhorského národa. Dokazuje práve teraz hrozné hynutie statočného národa russinského, voči ktorého vy práve v tento týždeň dokázali ste vašu bezhraničnú nevládnosť.

Do starého železa s takou politikou!

Kamarát.

POLITICKÉ CHÝRY.

Bánffycké poriadky v stoliciah. Ministerpredseda vyslal svojho radcu Ladislava Kaffku, a Antona Szontágha ministerského tajomníka do Liptova, aby previedli vyšetrovanie proti istým stoličným úradníkom. Ako počúvame, tamejší vlastenci liberáli úradníci behajú jako pojašení, sháňajú sa, radia sa, prosia, hrozia aj nariekajú, len aby sa im masné hrnce neprevrátili. Ale sa im pravdepodobne prevrátia, ačkoľvek hlavným ochrancom jejich je nadžupan Kürthy. A bolo by aj želatelné, aby s takou prísnosťou prevádzalo sa vyšetrovanie, s jakou ho Kaffka nedávno v Hontianskej previedol. Tuto totiž pekné kúsky vyšly na javo. Najhlavnejší korteši liberálov radom prišli pod sekvestru. Medzi nimi: Koloman Bécezi, Ján Schiller, Julius Raiszmayer obecní notári a Marcsányi rychtár. Ján Czigellán notár, ale ešte pred vyšetrovaním sa zastrelil. Málo chýbalo aj služnému patričnému, že ho neshodili.

Pri tejto príležitosti odporúčame pánom notárom, aby sa pridržali svedomitého konania svojich úradných povinností, aby neboli otrockými nástrojmi svojich predstavených, aby neverili, že kortešské klamstvá a iné neľudskosti môžu pod plášfom vlasteneckého liberalismu na veky bez trestu páchať. Lebo čo vidíme? Predstavení všade len notára pchajú, faloš, protizákonnosť on musí

páchať, ľud násilnosťami až do krvi on musí búriť: ale keď príde metelica, nuž páni vrehní utekajú so svojou kožou na sucho, a notár nech sa topí, nech znáša kliatby ľudu a posmech svojich tyranov, ktorí ho o chlieb priviedli. Je to po pravde! Veru, veru aj vo vyšších úradoch bolo by treba trochu poprechodiť metlou!

Vyšetrovanie v Hontianskej. Vyšetrovanie je už skončené. A višlo všeličo na javo. Tak na pr. teraz tri roky v Báte Karol Marek slúžny zo Šiah spravoval záležitosti a našiel, že priemyselníci v Báte neplatili svoje poplatky do pokladnice pre nemocných. Pre toto premeškanie devätnásť priemyselníkov na štyri roky zpiatočne posúdili spolu asi na dvetisíc korún. Posúdení priemyselníci appelovali odvolávajúc sa na to, že zákon o pokladniciach pre nemocných v Báte nebol publikovaný a tak kde sa to nestalo, patriční nemôžu byť pokutovaní. Podžupan nariadil vyšetrovanie, behom ktorého našli sa dvaja svedkovia Ludvik Šovec a Jozef Holiczky, ktorí svedčili, že otázný zákon bol vyhlásený. Následkom tohoto pokuty potvrdil podžupan, priemyselná komora a konečne i minister obchodu. Kaffka však i v tomto objavil pravdu. Vysvitlo, že jedon svedok Holiczky, je mestský hajdúch, ktorého museli medzi tým prepustiť zo služby, lebo do krvi popichal obžalované stránky. Ale dostal na zámenu licenc k otvoreniu krčmy, ktorý mu však na zakročenie Kaffku hneď odobrali. Druhý svedok, Šovec ten zas svedčil, že bol zavedený tak, že mu riekli pred podpísaním, že je to listina znejúca o odpustení pokút. Slovom listina, dokazujúca vyhlásenie zákona, na jež základe štyri fórumá súdily, bola falošná. Ministerský radca o tomto hneď upovedomil ministra Hegedüsa, ktorý hneď nariadil, aby eksekovanie pokút bolo zastavené. Niektorých predsa eksekvovali i potom, a keď sa o tom minister dozvedel, eksekúcie telegraficky zastavil. K výsledku vyšetrovania dokladá sa, že medzi vyzdvihnutými notármi je i Ján Schiller notár v Berencsfalve, ktorý bol už raz disciplinárne trestaný, a medzi nimi že by bol i Julius Raiszmayer notár v Szalke, keby sa nebol dal pensionovať pred pol rokom. Lenže ani toto ho neoslobodilo zpod zodpovednosti. Vysvitlo, že na chýr o vyšetrovaní spálili aktá. Slovom Kaffka musel hľadať pravdu v popole. Na Raiszmayera vyšetrovanie objavilo také ťažké dáta, že ho na zakročenie ministra zbavia pensie. V obecnej pokladnici v Šahách ministerský radca Kaffka objavil, že chybuje 1400 korún a preto rychtára Marcsányiho vyzdvihli z radu. Ale sotva ministerský komisár odišiel, dôverníci rychtárovi sa zišli a suspendovanému rychtárovi hlasovali dôveru.

Minister orby Darányi musí vraj prepadnúť — tak prorokujú zkúsení politikeri. A prečo? Snáď jeho Veličenstvo nemá v ňom dôvery? To nie. Alebo či jeho druhovia ministri sú s ním v nedorozumení? Ani to! Teda ho snáď protivné stránky na sneme chcú preč. Ani najmen! Nuž zkadiaľ že teda to prorokovanie? Odpoveď: Darányi ako minister orby neprekáza dostatočne šírenie sa spolkov kresťanských, on chová sa zdvorile a ústupne voči agraristom, (to sú kresťanskí páni zakladajúci všade

úverkové a gazdovské spolky) on vyslal Egana k Rusincom, on tohoto pána k vôli židom nedal aspoň len do doživotného žaláru uväzniť, keď už nie na smrť odsúdiť, a tento pán predsa opovážil sa verejne vyznať, že príčina úpadku Russincov sú židia. Ponevác teda takáto výpoveď je strašné vlastizraderstvo, obrázenie «maďarskej štátnej idej» a nevieme ani pomenovať ešte čo, preto teda Darányi, ako tiež vlastizraderca musí padnúť. Kto sa totiž opováži židovské kúsky a tyranstvá odhalíť je nie Maďar, lebo vlasteneckému Maďarovi za našich časov prináleží byť poníženým, plachým otrokom židov. Lebo prosím, v Uhorsku možno nadávať kresťanským Slovákom do panslávov, možno napádať Rumúnov, Srbov, Nemcov, Sásos a Taliánov pre nevlasteneckosť, ale o židoch voľačo hovoriť to je už voľačo celkom iné, lebo židovstvo a maďarské vlastenectvo je celkom jedno a to isté. O tom nás poučí síce aj sám minister Darányi, prečítajte jeho slová uvedené v úvodnom článku. O tom nás poučí aj tlač národnia maďarská. Tie najzubatejšie maďarské národné noviny sú u nás židovské. V Pešťbudíne jestvuje 25 denníkov. Kresťanské sú dva («Magyar Állam» a «Alkotmány»), 9 ich má kresťanských redaktorov, v službe židovskej. Ostatnie sú celkom židovské: «Budapester Tagblatt», redaktor J. Weisz, Žid; «Budapesti Napló», red. Joz. Vészi (Weisz), Žid, druhý redakt. Braun, Žid; «Esti Ujság», red. Izidor Barna (Braun), Žid; «Friss Ujság», red. M. Habar, Žid; «Magyar Estilap», red. M. Szalay (Singer), Žid; «Magyar Hirlap», red. Alex. Fenyő (Fink), Žid; «Neues kleines Journal», red. F. Vida (Weisz), Žid; «Neues Pester Journal», red. S. Fleischmann, Žid; «Pester Lloyd», red. Max Falk, Žid, zodpovedný red. Sig. Schiller, Žid; «Pester Journal», red. Lud. Bródy, Žid; «Pesti Napló», red. Ambro Neményi, Žid; «Pesti Ujság», red. Hugo Ilosvai, Žid; «Politisches Volksblatt», red. Ignác Sipos, Žid; «Magyar Szó», red. Edu. Pályi, Žid.

S týždenníkmi pešťianskymi to tiež tak stojí. Z 22 politických týždenníkov sú 4 kresťanské, 7 požidovčenských a 11 celkom židovských.

Môžeme teda smele prorokovať, že Darányi ako neposlušný sluha židov má už odzvonené. Éljen a židovsko-liberálny Maďarország!

Vlastizrada v Liptove. No, už nevieme čo to bude s našou krajinou, veď v Liptove opovážila sa čestná kresťanská stránka zvíťaziť na stoličnom dome! Ako ctení čitatelia vedia, priletela tam vrana a či kavka a začala kvákať, a to je zlý znak pre židovsko-otrocký hazafišág! Ministerpredseda totiž vyslal tam svojho radcu Kaffku menovaného, aby stoličným pánom klepnul trochu na prsty. 15. febr. bolo mimoriadne shromaždenie stoličného výboru v tej záležitosti a tu — čujte ľudia — návrh nadžupana Kürthy-ho — ktorý chcel členovi Thuránszkému vôťum odobrať — odmrštili väčšinou hlasov. Nad touto porážkou hazafišágu velice sa zarmútil pán Žigmond Platthy farár, a začal napádať pána Hlinku farára sliachanského tiež prítomného, asice «v mene svätej vlasti» a chcel, jako židia robia, napádať vlastenectvo kresťan-

skej tlače. A tu sa síala tá strašná vec, že sotva povedal náš milý vlastenec Platthy dve-tri slová, nuž ale hneď taký krik povstal, že musel voľky-nevoľky umlknúť. Na obranu česti Hlinkovej zbúrilo sa celé shromaždenie proti Platthy-mu, ktorého ináč odporúčame a pod opateru odovzdávame p. Rojkovi!

Vojna v južnej Afrike. Zprávy pred pár dňami tak znely, že anglické vojsko zaujalo mesto Kimberley. Toto by bolo teda prvé víťazstvo Angličanov, avšak toto víťazstvo nestálo ich mnoho namáhania, lebo spomenuté mesto Búri boli zanechali, aby šli ratovať vlast svoju tam, kde bolo najšúrnejšie, totiž na južných hraniciach. Angličania síce väčšou rozvažitosťou počínajú svoju úlohu konať, a jejich početné vojská iste-že hrozia zničením slobode odvážených Búrov, ale zakiaľ títo Jouberta majú za hlavného veliteľa, zatiaľ je vždy nádej, že smelosťou a zavedením nepriateľa do klepeca pripravia ešte Angličanom trpké hostiny. Podozrivé je už i to, že o hlavných vodcoch Búrov nevedia teraz sami Angličania nič kde sa títo zdržujú. No možno že sa o tom nenadále dozvedia, keď gule Búrov zo všetkých strán budú im riediť rady.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 14-ho februára liberálny vyslanec Ludvik Fest, dokazoval svoju židovsko-liberálnu maďarskú vlastenecnosť. Napadol totiž ministra za to, že jako sa opovážil Edvard Egán ublížiť vlasteneckému židovstvu, rečou v Munkáčeve. Odpoveď svetočýrnu ministra, ktorú dňa 17-ho februára povedal, máte v úvodnom článku objasnenú. — Rečnil aj náš ľudák Páder. Poukázal na nedostatky volebného zákona, a žiadal hlasovanie po obciach. Ďalej hovoril o takej veci, ktorá je pre v okolí bydlia-cich veľmi vážna: o otázke chudoby, vlastne zobránia, a pri tom nezabudnnl aj na cigánov potulujúcich sa. Kto vie, že kadejaký obšitníci, vandrovní, zobráci a cigáni ostávajú pre obecenstvo už skutočne nesnesiteľnou far-chou, ten len uprimne schvalovať musí bedlivosť strany ľudovej, ktorá svojou pozornosťou všetky farchy ľudu sprevádza.

Dňa 16. februára milo nás prekvapila reč Adalberta Mezössyho, ktorý odvolával sa na cisára nemeckého, jako tento svojej vláde poručil aby v duchu kresťanskej lásky, v ôbee v duchu kresťanskom snažila ulaviť osud triedam robotníckym. — Židovskí ablegáti pratali sa hneď von keď to počuli.

Dňa 17. febr. vyprával dr. Major ľudák skoro dve hodiny. Jako zkusený lekár zazlieval vláde, že nechá všetky nariadenia zdravotníctva sa týkajúce iba na papieri a nepostará sa o to aby aj prevedené byly. (Aj my vieme o takých nariadeniach: ministerpredseda vydal na pr. nariadenie, aby v krémách dlážka bola, a táto sa týždenne čistila, aby náradie každodenne umyvalo sa v krémách, aby — keď je zlý vzduch v krémách — pánov korheľov rozohnali afd. Nuž ale krémy sú v rukách vla-

stencov židovských, a páni slúžní, notári a rychtári nemajú sa kedy o také daromnice starať). Dnes odpovedal aj p. Darányi, minister orby, a jako dobrý Maďar zaujal sa svojich najvernejších bratov v Mojžišu, najlepších to Maďarov: židov totiž. Jeho odpoveď, jako očúvame dajú páni židia zlatými literami napísať do talmudu, a parížská «Alliance» ovenčil sa strojí jeho starú hlavu kóšerovým vencom.

Dňa 19-ho febr. zase len Iudák rečnil v osobe jeho osvietenosti p. Molnára predsedu ľudovej strany, a Preláta pápežského. Navrhoval, aby sa volebný zákon premenil v tom smysle, že každý kto akúkoľvek daň platí, od ktorej platí obecnú lebo krajinskú prirážku bude voličom. Odôvodnil to s tým, že dnešný kľúč, t. j. tá štvrt sessia nostojí nič, lebo to hlasy popisujúce výbory vždy poprekrujújú. Hovoril aj o národnostnej otázke. — Ľudová strana v tejto veci — vraj — dvoje žiadala: «Ponajprv to, aby žiadna osoba k národnostiam patriacá netrpela prenasledovanie pre reč svoju, aby každý mohol slobodno použiť svoju reč v súkromnom a občianskom živote, jako aj na poli vzdelanostnom».

«Druhé ale je to, aby každý národovec za uhorského občana sa vyznával, aby v úctivosti mal ideu jednotného štátu uhorského, a aby za uhorského vlastenca sa držal s telom i s dušou na toľko, že ľudová strana požaduje od každého z národností, aby takými vlastencami boli, jako boli Zrinyovci a Frangepánovci. (Tito veľikáši uhorskej dejiny totiž neboli Maďari. R.) Vtedy pre toto, keď sme toto prizvukovali, okriklí nás z protivnej stránky, že sme panslávi, buriči národnostní, ba aj to prizvukovali, že sme vlastizradcovia. A hľa, jaká premena! teraz vidím a zkusujem, že počnúc od ct. p. ministerpredsedu až po pána ablegáta Pulszkého z oprotivnej stránky pod túto vlastizradnú zástavu si stali . . . dľa mojho presvedčenia výlučne len takáto národnostná politika je pravá».

No my sme už asi pred mesiacom hovorili, že prenasledovanie národností v mene liberálneho vlastenectva za omýl držia všetci poriadní kresťanskí politikeri. V tomto smysle hovoril sám ministerpredseda Széll, a iní aj z liberálnej strany. A vieme, že nie je ďaleko ten čas, že bude všeobecnou mienkou, že prenasledovať inorečové národy je tá najnebezpečnejšia krátkozrakosť a najškodlivejšia pre vlasť, ktorá s takou divou politikou tých najvernejších síl ostáva pozbavená. Že ale to prenasledovanie neprestáva, tomu na príčine sú tí mizerní bezsvedomití Iudia, na národnostných stranách, ktorí súc Slovákmi lebo z iného národa, svoj rod potupujú, a prelicitujú v maďarskom vlastenectve aj toho najdivšieho kalvína Maďara. A veď keby už aspoň maďarský vedeli! Ale človeku ostáva ťažko, keď jejich maďarčinu očuje, a predsa za prehánanie tých panákov v maďarskom vlastenectve musia sa teraz haňbiť aj tí najridzejší Maďari. Pomyslime len na vlastenčenie Szalavszkého (Poliak) Tarnóczyho (Slovák) Klocha (Prus) Poppera (Žid) a na ten celý rad kadejakých pisaríkov, notárov, pohrabačov, sirotných tútorov, štátnych učiteľov a slúžnych a všetkých židov, židoviek! Tito panáci toľko vykrikovali za

vlasť, až sa im podarilo vykričať masťné odmeny, práve ako istím domácim zvieratám podarí sa kus kosti si vybrechať. Ale podarilo sa im pritom aj 5 stolíc na vniroč priviesť a krajinu pozbaviť jej najlepších synov. Nuž teraz už vykvitajú strašné následky toho: a budeme-li my Iudáci s úprimnou vernosťou sa chovať oproti vlasti, vtedy také hlúpe pochopy o vlastenectve na veky zmiznú, a bude dovoleno každému národovcovi za vlasť pracovať, účinkovať ku spoločnému dobru.

Rozumejme sa!

Na vzdor všetkým odkazom a upozornovaniám obecnstvom naše ešte vždy omýlno dopisuje.

Prinútení sme teda zase vážne prosiť každého, aby nižepísané riadky sebe dobre prečítal, a dľa nich sa držal.

1. Ako nemáme listy pre «Krešťana» adresirovať?

Nemáme adresirovať: «Edvard Sándorfi, József-körút 35» alebo: «Pán Jozef Körút 35» a podobné. Tak adresované listy motajú sa v Pešti týždne a týždne.

2. Ako máme adresovať?

a) peniaze

b) dotazy a reklamácie

c) oznamy a inseráti.

Všetko toto ak sa týka «Krešťana» a nie volajakého kalendára, adresujme takto:

«Krešťan» kiadóhivatala, Budapest, VIII. ker. József-körút 35.

3. Kto žiada kalendáre, Listy Adiny, Kresťanké devy, Moje srdce také a tvoje je také; nech v týchto záležitostiach nie nám píše, ale takto: **Szt. Gellért-nyomda, Budapest, VIII. Práter-u. 44.**

4. Na redakciu, lebo na redaktora len takí nech adresujú svoje listy, ktorí dopisy alebo iné články, slovom spisobné práce posielajú. Asíce takto majú adresovať: **Krešťan szerkesztőség, Budapest, VIII. József-körút 35.**

5. Komu nedochodia noviny, nech tieto reklamuje na poštovom úrade. To jemu musí poštár urobiť zdarma. Ale ešte lepšie urobí, keď reklamuje zaslané peniaze.

6. Konečne prosíme dopisy len stručne a na krátko písať, zakiaľ máme taký nával dopisov; spolu prosíme všetkých dopisovateľov doterajších aby neráčili nám zalietať, že sme im dopisy neuverejnili.

My by sme síce zo srdca vďačne uverejnili všetky dopisy, ale čo by sme aj celý časopis výlučne len dopismi preplnili, ešte aj tak mnohé dopisy ostaly by neuverejnené.

7. Ako dá sa badať, nastáva nám nová doba prebudenia ducha kresťanského, a pravdepodobné prenasledovanie kresťanskej tlače s druhej strany: prosíme každého, kto sa chce pridružiť smelo a úprimne k bojovníkom za kresťanstvo, nech rozširuje náš časopis.

Jestli chceme, aby naša sebaobrana bola jednomyseľná a zdarná, teda musíme sa jeden druhého poznať, jeden o druhom vedieť, musíme byť povedomí o všetkom čo sa ako kde robí a napreduje.

Redakcia.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Z Košíc, Béla Derfinyak kaplán 36 korún 60 hal.; z Ameriky, Mária Marfiak 20 kor.; Anna Bistrický 100 korún; Michal Kostik 40 kor.; z Košíc, N. N. 15 korún; z Kubachu, Ján Csech 6 kor. 40 hal.; z Podolína, Martin Dušak 5 kor.; zo Smiežan, Maria Bzdoch 10 kor.; z Tamašovec, Ján Kompanik 4 kor.; z Tvrdošína (Orava), N. N. 2 koruny; z Malej Borovej, Anna Brastak 56 hal.; zo Žakarovec, (spišská st.) Ružencoví spolok 20 korún; z Čemernáho, (zemplinská st.) Michal Szenics 8 korún; z Mysli, (abaujská st.) Maria Beer 4 koruny; z Malej Lodzinej, (šarišská st.) N. N. 11 korún; z Košíc, N. N. 6 korún; Ján Šofa 2 koruny; Matej Kupec 1 kor.; Mária Kovalčík 1 kor.; Anna Havran 1 kor.; z Ameriky Andrej Bokroš 12 korún.

BESEDNICA.

V úzkosti.

Z poníženia prachu, ó, zdvihni ma hore,
svrchovaná dobrost', milosrdia more,

ó, smiluj sa nad vinnikom biednym!

Lúto mi je, lúto,
tlačí ma sfa puto,
že som zlobil Teba,
kráľa zeme, neba —

Vzhliadni na mňa lásky mihom jedným!

Netrestaj, nepráskaj v hneve, prchlivosti,
dosti už mám útrap, súžby, vzdychov dosti,

ó, smiluj sa nad červikom hriešnym!

Ach, trasiem sa strachom,
ľak dlie v srdci plachom,
že som blížil Tebe,
život, slasti chlebe —

Vzhliadni na mňa lásky mihom nežným!

Zadrž ruku bičov, polož metlu káry,
ach, bôľ truští kosti, žiaľ mi nádra kvári,

ó, smiluj sa nad lazárom kajným!

Zri horkých slz výron,
skruhy ducha vír on;
objav dúhu mieru,
stvrď odpustu vieru —

Vzhliadni na mňa lásky mihom prajným!

Dlhomír Poľský.

Dobré slovo a dobrá rada pre vdovy, čo ale vdovcom nijak neuškodí.

Dľa zkusenosti Janka Chorlavého.

Sám Boh, svätí otcovia a cirkev svätá často vychvaľujú vdovy a stav ich, a proti tomu ani ty ani ja nemáme čo hovoriť; nuž ale, Boh a cirkev a sv. otcovia bez rozdielu všetky vdovy nevychvaľujú, však to aj ty vieš, že mnohé vdovy sú horšie od prostopašných a ľahkomyselných dievčieniec, a takéto veru nikto nevychvaľuje, a práve týmto, čo ich nikto nechváli chcem ísť na pomoc s mojou radou, rozumie sa, až ju príjmu, ináč mám s nimi sv. pokoj a nehám ich tak, a čo sebe navaria, nech to potom aj užijú, keď si nedajú nič múdrejšieho už raz povedať.

Boh je sám skladateľ a pôvodca manželstva, ale aj On sám je ten, ktorý robí vdovy a vdovcov, na jeho rozkaz prevedie smrť exekúciu a pretrhne sväzok manželský, jedného povedie cez úzký «túnel» hrobu do domu večnosti a druhú polovičku nechá ešte naďalej pracovať v stave vdovskom. Nuž a tento vdovský stav pri svetle viery katolíckej osvietený je veľmi ctihodný. Sv. Písmo a starobilé kresťanstvo s úctou vyznačujú stav vdovský. 84-ročná vdova Anna nachodí sa medzi prvými, ktorá najsvätejšieho Spasiteľa v chráme Jeruzalemskom po jeho narodení mohla a smela vidieť a pozdraviť, keď ho tam Bohorodička doniesla. Vdovu Juditu sv. Písmo takto vychvaľuje: «ti sláva Jeruzalema, ti radosť Izraela, ti česť ľudu nášieho, po mužský si učinila, lebo si čistou, cudnosť milovala, po mužovi tvojom si žiadneho iného nepoznala.» — P. Ježiš vychválil vdovu, ktorá len krajiar obetovala — a sv. Pavel apoštol toto rozkazuje: «v úctivosti maj vdovy, ktoré sú opravdové vdovy.»

Staré kresťanstvo vysoko ctilo a vážilo si vdovy, svedok toho je otec Tertullian, ktorý takto písal: «panenstvo je dar milosti, zdržanlivosť vdôv je ale dielo čnosti» — a sv. Ambroz biskup takto stav vdovský vychvaľuje: «vdovstvo je učiteľka vernosti, cudnosti a čistoty.»

Keď teda kresťanstvo vdovy tak ctí a vysoko váži, akého je teda náhľadu ono o druhom výdaji a sobáší vdôv? — Nuž kresťanstvo nezakazuje druhý výdaj vdovám. Sv. Pavel apoštol žiada síce, aby vdovy zostaly bez výdaju a bez muža, ale to zase nechce a nežiada, keď by zdržanlivosť zachovať nemôhly alebo nechcely. — Nože si prečítaj jeho list I. ku korintským. — Od mladých vdôv on žiada, aby sa vydaly, aby záhalčive po domoch sa netúlaly, a klebetné a všetečné neboly a čo sa nesluší aby nevyprávaly a pohoršenie ku neprávostiam aby nedávaly. Takto on píše v liste I. Timoteovi. — Aby sa vidaly, keď je tomu potrebné ku pr. aby sa môhla domácnosť ďalej viesť, alebo obchod, ktorý bol za prvého manžela zavedený, alebo keď sú ešte nedochované malé deti s prvého manželstva.

Dejiny cirkve nám krásne príklady vdôv predkladajú, ktoré sa nevdaly, aby neboly rozdelené medzi Bohom a svetom totižto mužom, aby sa mohli venovať skutkom

milosrdenstva. Ony opatrovaly, navštevovaly, tešily nemocných, podporovali chudobných, obsluhovaly v nemocniciach, navštívivaly väzňov. počestných prijímali do hospodi, mŕtvých pochovávaly, telá mučedelníkov skrivaly.

No to je všetko pekné — odvetíš mi — hovoríš ako kňaz na kazateľnici, ja sa ale veru preto len vydám, vychvaľuj stav vdovský ako chceš! Všetci nemôžu ísť do kláštora za mníšky a za mníchov. No to máš pravdu, ani Boh, ani ja tiež to nežiadam tak, ako to hovoríš, a ja vôbec tebe žiadnu kázeň ako kňaz nedržím, to, čo hovorím, to ja tebe aj pri šialke kávy, alebo bárs aj pri pohárku piva, až ho ľúbiš, poviem. Ani sa zato zhola nepreviniš keď sa aj druhý raz vydáš, však máš cestu otvorenú.

Ale však vieš, že vydaj je jedna dosť nebezpečná historia, ktorá sa niekedy až zbytočne zle skončí; toto je síce jedna žalostná sobášna pesnička, nuž ale prijmi odo mňa jednu srdečnú radu v niekoľkých paragrafoch, a síce:

1. § Jestli stojíš v chýre, že si bohatá a že sedíš na peniazoch ako hus v koši na vajcoch, tak fa zaiste chytró vypátrajú, vyňuchajú, starí, vyžiti, vyciaci, zo všetkého povytriasaní, telesne a duševne vylumpovaní mladoženisi ktorým veru neide o tvoju osobu, ani o tvoj vydaj, ani o tvoje čierne oči a dlhé kaštanove vlasy, ani si nemysli a nepredstavuj, že sa za tvoje vdovské telo lakomí budú, oni ho nepotrebujú, však vieš, že veru vdovy, ktoré sú chudobné a bárs by aj jak veľký majetok deti mali, sa nevydajú, žiaden sa nedopytuje naň. Tým mladoženichom idie o tie peniaze, ale veru o tvoje srdce a lásku im neide, to oni nepotrebujú, ani teba, lež tvoj mešec, tvoj majetok, po ktorom oni číhajú, oni ani nezamýšľajú ako vyziablí už sa pri tvojej láske zahrievať, uspokojá sa oni so studenými peniazmi, ty si pred nimi len strasidlo do zbožia, čo oni tebe pred sobášom nepovedia.

Až si jedna z tých, čo majú krátky nos a úzke čelo čo tieto dve veci predobrazujú sprostého človeka, tak teba tvoje peniaze ľahko privedú na lep, ako nepozorného evičela, a ty sadneš isto na lep a až potom zbadáš, že si sklamaná a že si nehala sebe a tvojim peniazom krk vykrútiť, a to už bude neskoro potom nad tým bedákať, plakať a klať.

Peniaze človekovi mnoho natrubia do hlavy a zaslepia oči jeho a zatienia jeho rozum. Oni aj tebe našepú do uší: «však si bohatá, máš dosť, není si utisknutá s Pánom Bohom za jeden remeň fahať, to nech chudobné vdovy robia», oni tebe do hlavy nadyšputujú, že si aj mladá ešte, bárs by aj 50-ročné jubileum tebe na pamiatku na liciach a na čele ránce a vráže nehala, však vieš, že svet za peniaze všetko spraví, ku príkladu z osla mudrea a to s diplomom, zo starej baby mladú nevestu a z jej tvrdej kordovanskej kože na tvári spravia jemnú, hladkú a fajnovú teláciu kožu na tej istej tvári. Ak mi neveríš, prečítaj si tolké oznami apatekárov, ktorí za dobrý a tvrdý groš vedia tvár starej babe pretvoríť na tvár 17-ročného dievčaťa, ku pr. tam máš zázračnú

masť tak zvanú: «Krème-Celesté», t. j. nebeskú babraninu s ktorou keď si tvoju starú ako slanina žltú tvár namastíš, na druhý deň hneď zostaneš utešeným anjelom pred takým mladoženichom ktorý tebe viac do vaku hľadí nežli na tvoj «nebeský krém.»

Vieš ono je to strašlivo divná vec, keď sa kahanec starého a sošuvereného srdca takej vdovy raz zažal a počal tlief láskou telesnou, takej potom už není rady, ona každému hlúpemu slovu a listom ktoré sa jej pišu uverí, ona behá zaslepená, uradostená ako by bola veľké terno z lutrie vyhrala, keď jej taký prefiglovaný fajnový lump odpíše ku pr. «Ach! moj najdrahší poklad na svete, ach, ako si ja len žiadam, by naše srdcia čím skôr, bárs aj zajtrá spojené boly so zlatou nitkou lásky» — to ale tebe nezjaví, akú túžbu on má za tvojimi peniazmi, aby sa jeho prázdny vačok čím skôr spojil mohol s tvojim plným vačkom — a píše ďalej: «Ach a jako sa mi ruka triasla od klopania srdca mojeho za tebou pobúreného, keď som chytil pero do nej, bych s ním cíty lásky mojej tebe písobne zdelil!»

No už na taký, citov lásky plný list sa už len taká pojašená od lásky vdova musí v citoch a v radosti roztopiť, ako maslo na slnku, a ona myslí že celé blahoslavenstvo chľúpe už z veľkej misy. Nuž vydáš sa, ale aj chytró zbadáš, čo si predtým vidieť nechcela, že za krátky čas srdca nič, lásky zhola nič, z tvojich peňazí celkom nič, zo šťastia sebe sľubovaného nič a muža tiež nič, naopak, kopa slzí, vzdychánia, posmechov a čo už k tomu patrí. Zostaneš v haňbe a budeš mrznúť od biedy, ako oškľbaná hus.

CHÝRNIK.

Kráľ v Budapešti. Jeho Veličenstvo kráľ dňa 16. t. m. rano o 5. hod. 46 min. došiel na kratší pobyt do hlavného a sídelného mesta Budapešte. Na nádraží hl. mešťanosta Jozef Márkus a policajný hl. kapitán Béla Rudnay uvítali panovníka, ktorý potom zaviezol sa do budínskeho hradu. Počas svojho budapeštianskeho pobytu jeho veličenstvo bude dávať všeobecné výsluchy každý pondelok a štvrtok predpoludním, na ktoré sa možno prihlásiť v kabinetnej kancelárii v budínskej palote. Prvý výsluch bude v pondelok dňa 19. t. m.

Demonštrácia za Egana. Universitná mládež pešťbudínska z valného shromaždenia zaslala telegrafický pozdrav Egánovi, v ktorom mu ďakuje za smelé vystúpenie na «obranu našej fajty proti cudzím príselcom». Počas odôvodňujúcej reči, ktorú povedal Kol. Brázovay, Egánovi dostalo sa mohutných éljenov a ministromi Darányimu abcúgov.

Milost Ducha svätého. Z Vrbového nám píšu: Dňa 11. februára prestúpila evanjelička Katerina Trtús zvaná, na pravú vieru katolícku. Cirkevné obrady boli pri tej príležitosti krásne, a dojaly čo najvyššie množstvo prítomných veriacich. Vyznanie vieri zložila do rúk vel. pána Valéria Bachraty, horlivého to kaplána nášho vrbovéského, ktorý ku prinavrátiacej sa a ku početne shromaždeným veriacim srdce prenikajúcu reč držal. Krstní rodičia výsudanej boli Štefan Motička a manželka jeho Anna rod. Spaček, horliví to katolíci.

«Rabín a ministerský kommissár. Z *Munkáčeva píšu nám z 12. t. m.*; *Kommissia na odpomoc Russincov bavila sa dnes v Alsó-Vereczke, a pred ňou predstavila sa aj jedna židovská deputácia. Rabín túto deputáciu vedúci upravil na antisemitického ministerského kommissára Egána jednu maďarskú reč, (áno, maďarskú reč, lebo židia dobre vyňuchali, že naším pánom netreba iné, ako maďarský motúz pod nos, a sú hneď lapení. Či potom ten po maďarský švondrkujúci žid hotový je vlast túto úprimne milovať, keď treba aj s obetami: o to sa nik nestará! R.) v ktorej v mene tam prítomných židov prosil, aby on (totiž Egán. R.) kupectvo tých strán neznivobil, lež aby radšej sklepy potravných spolkov rozohnal, alebo čo najmenej, aby týmto spolkom žiaden licenc na liehoviny nedodal. Egán na toto vyhýbajúce odpovedal.* Takto od slova do slova píšu židovskými literami písané noviny: «Allgemeine jüdische Zeitung» v čísle 33-tom (14. febr.). Tieto isté noviny vyznávajú: «Uhorsko, ktoré je sťa Eldorado (zlatá krajina) židov uznávaná» — «ďalej v tejto zasľubenej zemi skutočnej (t. j. v opravdu prevedenej) emancipácie židov.» — My tu nechceme robiť poznámky, lebo by nás zatvorili. Len volačo chceme sa opýtať: 1. či sa ešte najde taký zaslepenec kresťan, ktorý by nevedel vyrozumieť z tejto úprimnosti židov, že prečo žiaden skoro kresťan nemôže obdržať licenc? 2. Prečo sa nariadenia týkajúce sa krčiem vonkoncom nezachovávajú? 3. Prečo sa v Uhorsku nenapomáha, ba prekáža všetko čo by kresťanské meno malo, čo by vlasti a jej kresťanským obyvateľom pomohlo. 4. Prečo pomáhala vláda Russincom tak, že dala privandrovaným židom pozemky na 3 roky zadarmo do úžitku, a rožný statok od poly zadarmo pod tým heslom: *aby vraj úbohí židia neboli prinútení zdieľať obyvateľstvo kresťanské?* 5. Prečo privandrovaní židia hneď na druhý deň išli vypovedať pozemok, že im ho netreba? — Nuž nech si odpovie na tieto otázky kto chce ako chce: my len jednu odpoveď máme: Niet viac starovekých Maďarov, ale sú len otroci židovskí na kormidle, lebo keby im išlo o dobro vlasti, teda by dobrovolne nezapredávali ľud uhorský židom. Pri takýchto pomeroch nečudujte sa Egánovi, keď aj tri rázy tvrdí, že niet už pomoci!

Ten vojanský život. V Šoprone zastrelil sa 23-ročný dobrovoľník Štefan Kiss. Nešťastný mladý človek slúžil vo Viedni v 4. (Deutschmeister) pešom pluku, ale nijakým činom nemohol sa vziť do vojanskej služby. Tieto dni prišiel domov do Šopronu ku svojej matke vdove, kde sa i zastrelil.

Bezkonfessionálnosť sa šíri. Z Debrecína oznamujú, že v susednom Balmaz-Ujvárosi tridsaťštyri kalvínske rodiny oznámily svojmu farárovi, že vystúpia z cirkve ev. reformátskej a stanú sa bezkonfessionálnymi. Cirkev svoju opúšťajúci sú Nemci.

Odstrašení pútnici. Z Marseillu nedávno 361 pútnikov vydalo sa na cestu do Rímu, ale zle pochodili. Na talianskej hranici ich totiž zastavili, že len tak ich pustia ďalej, jak sa dajú zaštepíť proti osýpkam. Úbohí pútnici nechceli sa podrobiť štepeniu a radšej sa vrátili. To vyzera práve tak, ako keď u nás v roku 96-tom povymýšľali trachomu pri voľbách, aby ľudákov takto odstránili. Zednárom a židom a jejich otrokom sa nepáči v Taliansku, že ľud veriaci sa valí hromadne do Rímu. Ztadiaľ sú tie figle.

Strelecká zručnosť Búrov. Asi pred štyrmi rokmi prišli z Transvaalu do Berlína piati Búri, aby objednali značnejšiu zásobu pušiek v Loewovej fabrike. Vyšší úradník fabriky zaviedol ich do strelnice, kde mali sa pušky zkúmať. Tam vybrali najlepších strelcov a úrddník vydal im rozkaz, aby strieľali do figúr na vzdialenosť 500 metrov; trafili skoro vždy do stredu. Ale Búri nedivili sa tomu ani najmenej a ľahostajne krčili ramenami. Potom jeden z nich, starec 70-ročný, vzal pušku a po krátkom mierení strelil figúru najprv do pravého a potom do ľavého oka a konečne do tretej gombičky na kabáte. Podobne strieľali ostatní Búri. No bravúrny strelecký kúsok ukázal posledný z nich, ktorý okolo hlavy figúry v rýchlej palbe šiestimi guľami utvoril pravidelný veniec, a po divuhodné bolo, že tie gule v terči boli jedna od druhej úplne rovnako vzdialené. A tak že vie strieľať skoro každý Búr.

Predal kmotra židovi. Z Grinavy nám píšu: Ján Macharik rodák z Pezinku ponuknúl svojmu kmotrovi Štefanovi Virgovič 60 korún sta pôžičku na zmenku. Kmotor vystavil pôžičku s vlastnoručným podpisom, ktorá platila do 14-ho februára. Ján Macharik ale napísal sám aj jeden druhý veksel a podpísal naň meno kmotra Virgoviča, a odpredal tento falošný veksel Moricovi Mayer-ovi v Pezinku, za dva mechy múky. Sklepník dotazoval sa u Virgoviča o veksel, a vtedy vykvitlo celé figliarstvo. Macharik pri vyšetrovaní priniesol sám veksel pôvodný, a ten falošný vytrhol kmotrovi z ruky a roztrhal. Naší ľudia mali by sa báť veksla, lebo je to nebezpečné, nie to ešte aj falšovania sa chytať.

Ako prisahajú v Siame. Vysokí úradníci siamského dvora skladali nedávno korunnému princovi riše nasledujúcu prisahu vernosti: «Krv nech mi vytečie zo všetkých žil, blesk nech ma rozštípe na dva kusy, krokodíl nech ma sožerú, nech som zatratený a odsúdený nosiť vodu v bezodných košoch cez pekelné plamene, po mojej smrti nech vstúpi moja duša do tela otroka, ktorý musí prestať najhoršie zaobchádzanie za toľko rokov, koľko je zrn piesku v púšti a kvapiek v mori, nech narodím sa znovu ako slepý, nemý, hluchý a hnusnými vredmi pokrytý žobrák a hneď nech prídem do pekla ak kedy zruším svoju prisahu!»

Zo Zadunaja sa už tiež vystahujú. Zadunaj posiaľ patril medzi tie časti našej vlasti, v ktorých vystahovalstvo ešte nenabudlo väčších rozmerov. Teraz ale — zdá sa — vystahovalskí agenti aj sem preložili kruh svojho neblahého účinkovania, lebo i v takých stolicach, ktoré posiaľ sluly za majetné, nastúpivšia bieda nutí ľud do Ameriky. Vo vesprémskej stolici na príklad už hromadne ide ľud za more hľadať si výživu, tak že hlavný slúžny v Pápe na plakátoch a v oznamoch napomína ľud, aby neopúšťal vlasť.

Záhľadný prípad udal sa tieto dni v Székelyhida v biharskej stolici. Tamojší žendár Ján Németh zastrelil sa. Pochovali ho s pekným vojanským pohrabom, na ktorom bol i súdruh zosnulého žandára Štefan Beckó. Beckó keď prišiel po pohrabe domov, schytil svoju pušku a tiež si pustil guľu do srdca. Pre dvojnásobnú samovraždu túto zaviedli prísne vyšetrovanie, aby vypátrali tajnosť, ktorá doniesla žandárov do hrobu.

Správa uhorských štát. železníc upovedomuje obecnosť, že vo vagonoch alebo v čakálnach nechané veci, o ktoré sa patriční majitelia doteraz nehlásili, na verejnej licitácii budú odpredané.

Fajčenie v Japonsku. V japonskom parlamente predostrelí návrh zákona, ktorým sa niže 18-ročným mladikom prísne zakazuje fajčenie. Fajčenie cigarett premenilo sa v Japonsku v opravdivú krajiniskú epidemiu, sedem-osem ročné decká fajčia ani tureckí bašovia. Návrh zákona žiada, aby tých, ktorí sú neni 18roční a prichitení boli pri fajčení, pokutovali citlivou peňažnou pokutou v prípade nezaplatenia na zodpovedajúce väzenie. Podobne trestal sa majú aj tí, ktorí deťom predávajú dohán.

Vymyslená lúpež. Ferdinand Piller, stolársky majster v Novej Pešti oznámil policii, že sa mu do bytu na rohu Árpádovej a Ružovej ulici vlámali lúpežníci a krem rozličných cenných predmetov odniesli aj 2940 korún v hotovosti. Policia zaviedla vyšetrovanie a tu prišli na dôkazy, že Piller pravdepodobne celú lúpež len tak vymyslel. Policia teraz vyšetruje, čo primalo Pillera k tomu, aby zaviedol vrchnosť živým oznamom.

Smútok v Anglicku. Keď anglické vojsko sadalo na lode, aby sa pobrlo do Južnej Afriky proti Bürom, pyšný general Buller povedal, že je pevne presvedčený, že anglická armáda Vianoce zasväti už v Pretorii, v hlavnom meste Transválu. Áno, mnohí Angličania ztrávili vianočné sviatky tam, ale nie ako hrdí vífazi, lež jako zajatí. Mňaly sa dni, týždne a mesiace a odtedy dochádzajú do Londýna vždy smutnejšie zprávy: Pyšné prilby do prachu sa ronja a voj za vojom padá v obeť guľám búr-

ských kanónov a pušiek. Mnohí, mnohí tam položili život na skalnatej pôde Južnej Afriky. A ďaleko od krvavého bojišta mnoho matiek, mnoho otcov, sestár i bratov odelo sa v čierne rúcho. Po smutných Vianociach nastaly pre Anglicko ešte smutnejšie fašianky. Namiesto veselej hudby tanečných dvoran rozliehajú sa po všetkých chrámoch ríše žalostivé trúchlospevy. Všetky zábavy umlkly. Smútok je všeobecný. Veď v hlavnom meste Veľkej Britannie niet už skoro rodiny, ktorá by neoplakávala niekoho. Že vojna kolkým rodinám priniesla smútok a žiaľ, to najkrikľajšie dokazuje tá okolnosť, že už ani svetochýrne anglické fabriky nie sú vstave toľko čierneho súkna shotovif, kolkto teraz potrebujú Angličania na smútočné obleky. Len v jednej súkennej fabrike objednali z Londýna nie menej než 20.000 metrov čierneho súkna. A podobné objednávky dostaly parížske a berlínske závodvy. Toto obrovské množstvo čierneho súkna ukazuje, že aké smutné fašianky majú v Anglicku roku Páne 1900.

Tritisíc uhorských koňov v cudzozemsku. Po tieto dni odbýval sa v Šoprone veľký jarmok na kone, pri ktorej príležitosti viac anglických a francúzskych kupcov skúpilo vyše tritisíc koňov. Isté je, že táto hromadná kúpa stojí v úzkom spojení s južno-africkou vojnou.

«Zde» a jeho následky. Vojanský súd v Brne 8-ho t. m. súdil nad tými rezervistami, ktorí sa v Gaje pri kontrolnom shromaždení po česky hlásili. Kalivoda tajomník pri jednej pomocnici posúdený je pre poburovanie na 15 mesiacov do pevnosti a na degradáciu; hlavný jáger Donek, ktorý prvý zvolal «zde»! dostal 8 mesiacov pevnostného väzenia a tiež ho degradujú. Krem týchto ešte druhých päť gájskych rezervistov dostalo 6—6 mesiacov fažkého žaláru. A čo týmto prísny súdom zapríčinený trápny ruch v Česku zväčšuje, je tá okolnosť, že súd o mnoho prísnejšie trestal, než to bol auditor navrhnul.

Drahota v Ladysmithe. Temer pred štyrmi týždňami bola v Ladysmithe verejná licitácia na istú zásobu potravných článkov. Tucet vajec predali podľa našich peňazi za 6 zl. 35 kr.; jedna ugorka 1 zl. 5 kr., 56 funtov zemiakov za 36 zl., jedna sliedka 6 zl. 30 kr. atd.

Mäsiar sa hľadá. Stupavský rim. kat. občiansky kruh hľadá pre svoju jatku statočného mäsiara, ktorý by i hovädá na mäso kupoval. Žiada sa kaucia. Nastúpiť má 1. mája 1900. — Prihlasy s patričnými vysvedčeniami a označením majetku treba do 28. marca 1900 na «Katoľický Kruh» do Stupavi zaslať.

*

Na chlieb sv. Antona poslal Michal Prisztach 6 korún.

Jako najlacnejší a
dôvery najhodnejší

PRAMENĚ PRE ZAKÚPENIE SEMIAČKA odporúčame

EDVARDA MAUTHNER-a

kupecký obchod semiačka c. a kr. dv. dodavateľa
v Budapešti VI., Andrassy-ut 23.

DOPISY.

Pohyby spoločenského života vo Vrbovom!

Z Vrbového.

S radosťou plesaf, a Bohu chválu vzdávať môžeme, že nie sme viac pozadu iným obciam v blahodarných pohyboch oživujúceho ducha kresťanského.

S pomocou Pána Boha, a následkom náramnej pracovitosti nášho prev. p. farára Františka Kubiesek dožili sme sa tej radosnej premeny, že sa u nás v krátkom čase dva kresťanské spolky tvorily. Sú to: potravný spolok, a čítací kruh pre kresťanov.

Potravný spolok pod vedením prev. pána farára krásno napreduje v učinkovaní svojom; počítuje vyše 300 členov, účastiny všetkie rozobrané, ba už aj takmer všetky zplatené sú. Spolkový sklep stojí práve na námestí na výbornom mieste. Obchodvedúci je pán Ludvik Šurda aj s dvoma pomocníkmi: Rudolfom Kabát a Ludvikom Selecký.

Títo páni sú ešte dost mladí ľudia, ale majú aj dost práce, áno, môžem povedať že z času na čas tak ich páni kupujúci preháňajú, že bárs ešte tepla u nás niet (lebo ešte kachle kúrime) predsa si mladíci čelá musia trief! Veď dobre, to nič nevádi že ste mladí a čelá sebe trief musíte, však aj Pán Boh povedal Adamovi, že v potu tváre svoj chlieb vyhľadávať budeš.

Čítací kruh počítuje doteraz 118 údov. (No, to je chvalitebno; znamenitý začiatok! R.)

Pán Boh nech zaplatí za ustávanie vaše prevelební páni kňazi, že nešetríte peniaze, ani času, ani práce pre nás — snád aj tých veľkých obetí nehodné ovečky!

Poznámka Redakcie! Takéto dopisy nám posielajte! Hľa, v krátkych riadkoch koľko povedano, a všetko to radosné. My sa ale vyznáme, že sme z Vrbového takéto chýry istotou občakávali, lebo z vlastnej zkušnosti môžeme svedčiť, že ľud kresťanský vo Vrbovém je vlastne až veľmi dobrého ducha. Že sme sa v tejto mienke neklamali, tu hľa máme dôkaz na to vo vyššom dopise. Teda šľachetné duše, vy šľachetní mešťania a remeselníci vrbovskí, vítajte nám v rade našom, v rade čestných rozvažitých osvedčených kresťanov! My si vo vás veľmi mnoho zakladáme! Vy ste v stredisku dost zámožného okolia viac-menej v chudobe postavení, ale bohatstvom smelého kresťanského ducha povolanými ste svietiť celému okoliu, a privádzať do nášho tábora mnohých nevinné poblúdlých kresťanov vo vašom okolí. Kto je kresťan nie len v chráme Božom, ale aj na ulici, na jarmaku, v obchode, vo vzdelávaní sa, v školách, ba aj v krčme a všade sa prejavuje byť Kristuverným mužom: taký aj vedieť bude, jako má konať svoje apoštolské povolanie v rozširovaní ducha kresťanského.

Ale drahí páni Bratia vrbovskí, aj na to dajte dobrý pozor, že ste ešte len na začiatku, a že každý začiatok býva ťažký a u vás menovite bude až velice ťažký! So strany vašej občakáva cirkev sv. trpezlivosť a obetivosť; kto pozoruje najnovšie utrpenia kresťanstva, a obrovské vzťahovanie sa židov, ten musí nahliadnuť, že čas je už tu, aby sme bez všetkých ohľadov s celým duchom podporovali podniky kresťanské. Bude to už ten posledný zápas na život a na smrť, v ktorom jestli vytrváme, bude nám on hračkou, jestli ale surovosť, nenávisť a neláska rozptýli rady naše, môžeme očakávať strašný osúd sotročných Haličanov, Russincov a Horniakov. Pán Boh Vám pomáha!

***

Zo Šúroviec.

Dôstojný Pán Redaktor!

Ja už štyri roky čítam vašeho obľúbeného «Kresťana», (Daj Bože, aby ste ho mohol ešte aspoň 44 rokov pri dobrom zdraví čítať! R.) a viem že aj viac nás je tu takých, čo čítajú Kresťana, a predsa žiadného tu nenie, čo nejaký dopis by udal o veľko-šúrovej farnosti.

Teda opovážim sa ja trasúcou rukou môj prvý dopis napísať, (Kto tak zručno píše, tomu sa nemá začo ruka triasť!) a prosím p. velebného Redaktora, by račili tomu dopisu miesta popriať! (Veľmi vďačne!)

Je tomu 3 roky, čo sme dostali velebného p. farára Ignáca Šohajdu, a môžem povedať že od toho času sme sa my šúrovskí farníci znovu narodili. Pred príchodom tohoto ľudomila veru sme my jak mravne, tak aj majetkove velice upádali.

Jak prev. pán farár to videli, že v akom bahne pustnutia sa nachodíme, ihneď zaumienili si tomu odpomôcť, a to sa im aj chvála Bohu podarilo, skrze utvorenie peňažného a pvtravného spolku.

1-ho októbra m. r. bol už spolkový sklep otvorený. No to sa krivonosím pijaviciam veru neľúbilo, lebo ani jeden človek nešiel k nim kupovať nič. (Tak treba jednať: židom nemusíme nadávať a zlorečiť, len sa ich chraňme vo všetkom, potom bude dobre!)

Ale aj ešte o inom môžem s radosťou písať. Pán farár nám dali krásny oltár hrubý spravíť, a druhý zase rúženský oltár, krásnu lampu, 2 zástavy a ešte iné veci. A ľud sa tomu zo srdca teší, a sa pekne shromažďuje k dobrým veciam!

Buď Bohu chvála na tisíckrát, že nám takého duchovného ota dopriať račil, a nech mu je Pán Boh na pomoci v jeho namáhaniach!

Mal bych ešte aj o inom písať, ale chcel som len na krátko. (Veľmi múdro!) — Po druhý raz osmelím sa zase niečo napísať, teraz s Bohom! *Ludák Šúrovský.*

***

Z Dobrej Vody.

Slavná Redakcia!

Prosím pán Redaktor, nemajte mi za zlé, že vás unujem ja nezkúsený človek. Ešte som to nikdy nerobil, ale chcem už započat dopisovať, lebo nenie možno u nás už ani vydržiať poriadnemu človekovi.

Jeden dopis, ktorý bol čistá pravda, pobúril celú kompaniu. Jako keď voľakomu na otlak sa stúpi skrikne, tak sa stalo aj s tým dopisom, ktorý bol Holleš písal — ale to nič nerobí, to len aspoň poznáme tú spoločnosť a nepriateľov ľudových zásad a nášho časopisu Kresťana.

Idúc jeden ráz nedávno zo Chtelnice, k vôli môjho priateľa zastavili sme sa u nás na dolnom konci, kde sme našli pri tom národnom vo veselom rozhovore pomiešaných ľudákov s liberálmi. Pravda, každý si zastával svoje, len priam že liberáli mali väčšie tlamy, menovite ale jeden, ktorý sa vychvaloval, že on vie všetko, že on bol učiteľom, že má pensiu, a začne blúzniť na ľudákov, na kňazstvo, a na naše všetky časopisy. No na to mu dal odpoveď jeden neučený sedliak, že by rád videl tých žiakov, ktorých on vyučil. — Medzitým vkročí do izby aj náš kostolník, do ktorého sa ten penzionár hneď dal, že prečo on dá do Kresťana uverejniť takých ľudí, ktorí sú z jeho spoločnosti. No, náš kostolník povedal, že on len pravdu písal, a nikoho nepomenoval, a že za to nemôže keď sa tomu voľakto priznáva. Ja som len počúval, jáko sa dohovárajú každý o svoje časopisy, až jednými rázy mu ten povie, že však už má napísané v «oprátovom», aby si šiel prečítať. V «oprátovom» ale nebolo nič, lebo mu to neuvěřili, začo ten aj hrešil redakciám obyčdom aj nášmu, aj «oprátovému».

Ešte o tej kompanii musím poznamenať, že predsa je ten penzionovaný, a od toho iné nepočuť, ako zlorečenie na ľudovú stranu a na kňazstvo. Ten druhý z tej kompanie zase hovorí, že on nepotrebuje kázňe, že on zná lepšie Sv. Písmo ako druhý. Nuž keď zná, nech si prečítá 7-mý verš z knihy Samuelovej v kap. 28. čo tam stojí, čo tam robil Šavel u čarodejnice. Lebo aj tento pán kompanista, keď mu zhynúly peniaze, šiel «bohovi» do Boršíc, ale na koho potom krádež povedal, ten ho obžaloval u kr. súdu, a keby sa nebol vyrovnal, bol by sa dostal do takého neba, jaký je ten boh jeho. Pravda tento vševedúci znateľ sv. Písma zabudnúť na to, že medzi hromobitím a blískaním na hore Sinai povedal náš Pán Boh: «nebudeš mať bohov iných!» Mena neudám, veď na našom okolí vedia aj tak kto sú to tí gavalieri, ktorí sú takí dobrí kresťania, že ani p. farárovi nezaplatia čo im patrí.

My sa tých kompanistov nebojíme, bárs nám aj do handrárov nadávajú, veď aj handrári sú poriadní ľudia.

S úctou sa značím :

Černovlasí.

(Škoda je pri tom «národnom» sa s takými ľuďmi dohadzovať jako je ten «predseda»! — Kto je na penzii, a nemá inéj práce, takého potom niekedy najmú liberáli a židia za peniaze, aby robil liberálnu politiku. Plat takýchto ľudí býva rozličný; schopnejší ľudia sú liberálom a židom vzácní; my vieme o jednom, ktorý za takéto služby svoje viac sto zlatých dostáva ročite. Ale aj naši nepriatelia si preberajú svojich ľudí. Tak n. pr. keď o voľakom myslia, že je hlupák a tlčhuba, a pritom pojašený blázon, nuž takému je dostatočný plat denne zuzka pálenky, trochu doháňu, alebo polámané cigáre. — Pozorujte teda na toho predsedu, či mu peniaze s poštou

dochodia, alebo či mu jeho múdrosť len na zuzky merajú. Medzitým nechajte ho byť mudrcom, a vy nám zostaňte len statočnými roľníkmi handrári; ba keby ste boli aj šintrami, iste že ste nám milejší a svetu vzáctnejší, ako kadejaký pomätený kulifaj! Red.)

***

Z Pobodima.

Vážený Pán Redaktor!

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

S radosťou očakávam každé č. «Kresťana», a jak príde už ho aj chcem čítať a preto, že sa v ňom človek mnoho dobrého poučí. Zo všetkých strán dochádzajú dopisy, len od nás veľmi zriedka. Tak sa ja opovžím vziať pero do mojej už dosť zoslábnutej ruky, a chcem dať na javo tú nevyslovnú radosť, ktorú sme tu u nás mali. Tak náš pán farár Alfonz Bernkopf povolal v. pp. missionárov z Velehradu, ktorí neunávnou horlivosťou hlboko orali pôdu srdca nášieho. Počnúc od 28. januára, až do 4. februára trvaly sv. missie. Od svitu až do božej noci bol chrám boží preplnený veriacimi. Páni missionári tak krásnymi a dojímavými kázňami sa srdca nášieho týkali, že nebolo oka suchého, ktoré by nebolo žialilo nad spáchanými hriechami svojimi.

Za toto všetko nech je česť aj chvála napred Bohu Všemohúcemu, že sa nám dal dožiť tej radosťi, že sme mohli seba dobre poznať, a s pravou skrúsenosťou ku sviatosti pokánia a k sv. prijímaniu pristúpiť. Nechcem tiež nechať bez vďakovčinenia našich pr. duchovných, jakožto jeho Osvietenosť p. priepošta novomestského gr. Adolfa Pongrácza, že sa neostiechal k nám prísť v tak nepohodlnom počasi, aby nám sv. kríž posvätil. Vrelé vďaky vzdávam ďalej aj vel. pánu farárovi, a vel. pánu kaplánovi, že boli ochotní vo všetkom počas sv. missii. Vás tiež hlbokou úctou prosím vel. páni farári, ktorí ste ešte sv. missie nevybavovali: hľadte na to, aby ste to spasiteľné dielo pre vás a vaše ovečky čím skôr mohli vybaviť. (Pravda, pravda to by bolo všade veľmi potrebné, ale «zatví síce by bolo mnoho, robotníkov ale je málo», t. j. keď duchovný chce sv. missie vybavovať, nuž musí sa aj o dva-tri roky prv hlásiť, lebo natolko sú pp. Pátri zaujatí. R.)

Musím tiež verejne poďakovať sa za tú lásku toho veriacého spolubrata, ktorý duba na kríž sv. daroval, i pánom majstrom, ktorí ho zhotovili, aj ostatným Bratom a Sestrám, ktorí jakokoľvek dopomáhali.

Nech slúži to všetkým nám k duševnému spaseniu! Vás tiež milí mládenci a panny, ktorí ste sv. kríž niesly a sprevádzaly, nech nominie Božia odplata, jako niekdy Šimona Cyrenenského, aby ste obsiahli od Pána Boha dar sv. viery, čistoty, nevinnosť srdca vašieho!

Ešte privolávam všetkým v Kristu Bratom a Sestrám: predkladajme si častejšie pred oči naše najsladšie Srdce Pána Ježiša, a v ňom svoje útočistie hľadajme, lebo je v ňom more milosrdenstva, uvádzajme si do pamäti tie sl. Preb. Panny Marie, jako si Ona najtúžebnejšie žiadala: «pokánie, pokánie!»

Jeden úd krúhu katolíckeho.

(O voľačom ste nepísal: či založili p. Pátri spolok sv. striezlivosti. To Iudu velice pomáha, ba je to základ všetkých spolkov. Ačkoľvek u vás snáď nie je tak potrebný ako inakde. Ale v «Lud. N.» bol od vás dopis, a tam sa hovorilo, že zakiaľ vaše nevinné deti nábožnú hru prednášali, obecnstva zdejšieho bolo málo, Iudia že si vraj v krčme popíjali, teda u Sinka!! Ja síce tomu neverím! Keby Iud jakékoľvek sťažovania mal, nikdy predsa nemá rozumnej a mravnej k tomu príčiny, aby sa márnopotratnosti oddal. Preb. Panna Maria buď vám na pomocí. R.)

***

Z Novej Bane.

Dôstojný Pán Redaktor!

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Nadarmo túžim po nejakom dopise od nás. Čítam všetky články rad-radom, ďalej aj dopisy a iné zprávy, či voľakto sa neohlási v «Kresfane» od nás. Ale nič a nič, akoby sme čítať alebo písať nevedeli, alebo ako by nám nič nechýbalo. A veru chýba nám dosť, lenže to už ani ináč nemôže byť. Čo je toho príčinou? To, že nemáme takých Iudí čo by nás koľko-toľko poučovali o spoločenskom a politickom živote všeobecnom.

Osmelujem sa teda ja, ako človek v spisbe nezbehlý (roľník), jedno druhé s našich strán sdeliť, jestli Vy pán Redaktor budete tak láskavý môj dopis opraviť a opravený uverejniť v «Kresfane.»

(No, no, nehovorte že nezbehlý, však ako badáme vy ste hotový novinár!)

My u nás radi pracujeme, radi šanujeme, radi farchy znášame, a keď aj šomreme dačo tam kde nás nikto nepočuje, ale kde sluší, tam ústa otvoríť za voľačo dobre sa neopovážime; vôbec chováme sa tak po otrocký, jako to už Slovákovi svedčí. A viete čo je toho príčina? Nuž veru my sami, preto že nečítame užitočné a poučné knihy a spisy, no a potom aj to čo som už spomenul, a čo mne uznať musí každý; že vojsko bez kommandanta, a vůz bez oja nič nestojí; a ďalej hovoriť ani nemusím. Nás pár odberateľov «Krestana» čo že je proti toľkému počtu lahostajných a oči zaslepujúcich časopisov?

(Teda tak sa u vás máte? No to sme ešte o iných stranách nepočuli! Vieme že posielajú zdarma kadejaké slovenské spisy a noviny, za ktoré židia platia, ale aj to vieme, že tieto Iud nečíta. Na niektorých stranách sbierajú také spisy a noviny, a potom ich idú na jar do poľa zpáliť; mládež pri tom spieva, a veselo preskakuje tie pekelné plamene!)

No ale za to nič, pán Boh pomôže spravедlivým, len držíme spolu drahí Bratia! Veď iného vodcu nepoznáme jako «Krestana» držíme sa teda toho! Už sa o mnoho lepšie cítime, odkedy čítame «Krestana». Pravda že sme len jednotlivci, ale pomály začínajú chvála Bohu aj druhí odbierať, no záčiatok každej veci je ťažký!

Tak sa mi pozdáva jako by naši Judovia voľajako zplašení boli; velikú vlúdnosť preukazujú (aha, preukazujú! mal ste si dobre prečítať cesnakový dopis v min. čísle), a všetkého sa lapajú, čím by sa nám zaľúbil mohli

a hned zase vidieť na nich kislú tvár. Ale už Judovia, je darmo, už je po vašej žatve aj po obračkách! (aha, po žatve! to by museli naši Iudia trochu citlivejší byť, a krst svoj a krv drahú Pána Ježiša, ktorého židia zavraždili, viac sebe vážiť!)

Hore sa Bratia, roľníci, remeselníci! Máme kresťanské sklepy, krčmy a jatky: prečo by sme Khonovcov, Feldmanovcov a iných Judovcov napomáhali?

(Aha, prečo? to by museli naši Iudia svojim spolubratom kresťanským nezávidieť; to by museli v opravdu vo dne v noci nariekať nad ztratom tých 25 tisíc spolubratov, ktorých Haličský židia vyžrali!) — Učme sa na škodu iných, ako pochodili daktorí, že im celé majetky na vnivoč poobraccalo to plemä. — Teda nebudme puhými čitateľmi «Krestana», ale mužskými konateľmi toho čo v ňom za nás pečujúci Iudia nám odporúčajú! Zakiaľ sa neodriekneme satanáša, t. j. našich pijavíc, a zakiaľ nezapovrhne tým židovským pekeľným smradom, zatiaľ oni vždy bohatnúť budú, a my ale chudobnieť! Je to pravda alebo nie? No keď je, teda ja sa vyslovím, že to nenie žiaden kresťan, lež len leďajaký otrok židovský, kto ešte ani dnes nehľadí spoludržať s kresťanskými spolubratmi!

Keď som spomenul sklepy a šenky a jatky kresťanské, musím ešte pripomenul aj mlýn nášho pána Jozefa Pittnera a jeho zafa Jozefa Luptáka, ktorý si ho sám dľa svojej učenosti na novo prestavil, tak že tie najfajnovšie múky je vstave dorobíť. (Predpokladáme o tých vašich mlynároch že sú svedomiti kresťania. Nám jakožto bojovníkom za povzdvihnutie sa kresťanstva je každý kresťan vzácny, preto upozorňujeme Iud, aby neobchádzal svoju krv, a aby nerobil, jako to bolo vo zvyku doteraz, že za nič pre nič hrešili sme na kresťanov. Keď vidíme že je s nami zle, vtedy veru našou povinnosťou pred Bohom je, podporovať všetko čo je kresťanské! Budete vidieť, že nenie dostatočné Bohu v modlitbách a pôstoch slúžiť a hriechov v Katekizme označených sa chrániť, ale že potrebné je aj Kristu vernými byť! Aj P. Ježiš Kristus, s povrazom povyháňal z chrámu židovských kupcov a peniazomeňcov. Teda nebudte hrobármi kresťanských vecí. R.)

S hlbokou úctou a pozdravením

Rozšírovateľ Krestana.

Sad'me ovocné stromy!

(Na ukážku z «*Terdohlavej mladuchy*»).

Všeobecnou žalobou nášho slovenského roľníckeho Iudu je: že niet prameňov, z ktorých mohol by hospodár nejaký úžitok a osoh brať a tak svoje hospodárstvo zvelaďovať. Zbožie, keď sa i urodí, nemá ceny, a to, čo hospodár predá, nepostačí na daň a rozličné poplatky. Hory, tento hlavný prameň, z ktorého za dávnejších časov nielen majiteľ hory, ale i malý hospodár istý dôchodok brať mohol, a síce tým, že vyvážal drevo k vodám a k pílam, hory sú dnes pusté. Židovskí drevokupci spomáhali sa, aby razom spustošili a na vnivoč obrátili

krásne lesy krajov slovenských. Tito zbohatli. Našmu ľudu pomínuly sa pramene zárobkov, natoľko, že dnes nielen vyvážať nemôže, ale i keď on drevo ku stavbe potrebuje, musí ho draho platiť.

Povolaní mužovia rozmýšľali na tom, ako mohlo by byť spomozené ľudu, obývajúceho chudobné neúrodné a hornaté kraje. Začali stavať na rozličných miestach fabriky. No, fabrik je tak málo, že zástupy slovenského ľudu nedostanú práce. Fabriky rozličného druhu sú z mravného stanoviska pre ľud zkažonosné. Tam pácha sa nešvár a peľ, ktorá privádza ľud do úpadku duševného i hmotného. Vo fabrikách náš ľud nezbohatol; zbohatol zase len majiteľ fabriky.

Treba by bolo obzreť a postarať sa o pramene, z ktorých naši malí hospodári mohli by mať stály a slušný dôchodok. Keď o týchto prameňoch rozmýšľam, prichodí mi na um to more piesku, ktoré rozprestiera sa od Berlína na severovýchod, «Rieselhafom» zvané.

Táto plocha, 9633 hektarov, z ktorej vetry roznášaly piesok po uliciach mesta Berlína, bola až do roku 1870 neužitocná a mesto nevedelo, čo s ňou robiť.

Komusi napadlo, či neužitocná plocha nemohla by byť napustená tou nečistotou a výkalmi zo záchodov, ktoré dosiaľ spustené boli do rieky Spreevy, čo zapríčinilo 30 percentov smrtných pádov a z tých jedna tretina na horúčku. Myšlienka stala sa skutkom a výsledok je dnes ten, že pustatina, ktorá bola dakedy len farehou pre mesto, dnes donáša mu 58 tisíc zl. ročitého dôchodku. Rozumným pokračovaním obrátená je táto plocha na najúrodnejšie pole, ktoré berlínski zahradníci berú do prenájmu a platia za jutro ročitej arendy 140 zl.

Rodáci, roľníci! Nelakajme sa teda ani my svojich hornatých a na daktorých miestach dľa nášho mýlného domnenia celkom neužitocných krajov. Miesto bedákania a žalôb, dľa príkladu Berlínčanov, priložme ruky k práci a presvedčíme sa, že všetky tie miesta, ktoré držali sme za neužitocné, premenia sa na bohaté pramene hospodárskych dôchodkov.

Nejeden z láskavých čitateľov, bude mi robiť výčitky, že či nevidím krvopotnú prácu našich malých gazdov, keď ich ešte k práci povzbudzujem.

Áno, vidím! Práve preto, že vidím jeho namáhavú, ale nevýnosnú prácu, chcem im ukázať cestu, po ktorej prídu k prameňom lepších dôchodkov.

Pred pár rokmi jeden obchodník z Ruska dopytoval sa u nás v ministerstve hospodárstva, či by v Uhorsku nebolo množné kúpiť pár vagonov suchých slivák.

Štátny tajomník v ministerstve hospodárstva upravil ho na tie kraje, kde rodí sa najviac slivák, a sice: do Veľkej Bane, do Krupiny a Tisovca. Tieto mestá nemohly vyhovieť objednávke, lebo nemaly toľkú zásobu, koľkú on žiadal.

Kto číta noviny, ten vie, že takéto poptávok prichodí veľa z cudzozemska, tak že naša krajina, keď by sa i malí hospodári pričínili k práci sadiť ovocné stromy, ani o 20 rokov nebude mať toľko ovocia, koľko by sa v cudzozemsku minúť mohlo.

Rodáci, Slováci! Ktorí máme sady a pre obilie neužitocné polia, dajme sa na pestovanie ovocných stromov. Časom môžeme mať zo svojej práce pekný dôchodok.

Za príklad takéhto dôchodkov môže nám slúžiť mesto Kečkemét, ktoré roku 1895. vyviezlo do Viedne, do Pešti, Prahy a Berlína 4612 železničných vozňov ovocia, v cene vyše milióna zlatých.

V obci Téčö (Sedmohradsko) jeden gazda zdedil jutro krovím zarastenej pašienky, ktorú vyklčoval a ovocnými stromami vysadil. Lanského roku predal z nej ovocia za 600 zl. V beregskej stolici v obci Čabína-Dunkova je jablň «Bosnianka», ktorá v čas dobrej úrody dá 75 zl. ročitého osuhu.

V tejže stolici v Sobjove v zahrade Čengeyho bola jablň, ktorá svojmu majiteľovi doniesla ročnej úrody za 120 zl.

Berme si za príklad Srbsko a Bosnu.

Vrškované kraje týchto dvoch krajín tvoria takrečeno slivkové hory a priemerná úroda slivák cení sa v Srbsku na 12 miliónov zl. ročne.

Okolie Znojmu na Morave, zaoberá sa mimo pestovania uhorák i pestovaním neskorých čerešní, z ktorých, keď urodia, majiteľ vezme s jedného stromu 20—25 zl. ročne.

Česko vyviezlo r. 1891 do Berlína 3806 vagonov a do Draždian 1013 vagonov jabĺk v cene 1 milión a 600.000 zl. Mnohé obce v Česku len z ovocia berú dôchodok a to postačí im zaokrýť všetky potreby a usporia si niečo.

Ako vyzerajú dôchodky tých krajov, ktorých obyvatelia zaoberajú sa výlučne ovocinárstvom, o tom podá nám obraz Amerika.

V Amerike sú celé spoločnosti, ktoré zaoberajú sa výlučne ovocinárstvom.

Spoločnosť Welhause a Wheat má plochu 485 hektárov samými ovocnými stromami vysadenú.

Blízko Marschalville má M. Rumph 200 jutrový sad, z ktorého mal r. 1889 50 tisíc dôchodku.

Dľa úradného výkazu Spojených Štátov vyše po milióna jutár vysadené je samými broskyňami. Dôchodok lanského roku obnášal 160 tisíc zl.

Z uvedených príkladov zrejme vidieť, ako znamenite odpláca sa ovocinárstvo.

Vrelo odporúčam našim hospodárom pestovanie ovocných stromov, lebo týmto založia si najistejší prameň lepších dôchodkov.

Nechcem povedať, žeby naši hospodári všetky svoje pozemky vysadili ovocnými stromami. Nie, lebo to bol by nesmysel. Vysadme stromami záhumenice a tam založme si ovocné sady, vysádzajme najmä neužitocné medze, vsádzajme stromami priestor popri obecnych cestách atď. Ako odpláca sa ovocinárstvo, o tom vedeli by nám mnoho rozprávať i naši Slováci z dolnej Trenčianskej a Nitrianskej stolice. Koľkú zásobu ovocia predá okolie Prievidze len na Vrútkach.

Nuž nezanedbávajme, rodáci, ovocinárstvo. M. J.

Spisy redakcii zaslané.

Hrsti príkladov, ktoré do snôpkov viazané nakladá, atď. Fr. Richard Oswald. Snôpok I. Cena výtisku sošitého 30 kr. viazaného 34 kr.

Od kolisky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčas vychovávať nábožensky. Spísal Fr. Richard Oswald s odobrením cirkevnej vrchnosti. Cena 35 kr.

Rúžencovú knižočku a ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Oswaldové spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajiarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

Spolok kresťanskej striezlivosti. Túto malú knižočku dostať v Trnave v kláštore pp. Jezuitov. Cena knižocky je 2 lebo 3 kr., ale hodná je menovite pre náš opustený a židovskými krémáry nivočený ľud viac nežli poklady zemské. Krásne naučenia a modlitby obsahuje, a mnohých už smerila s Pánom Bohom, a prinavrátila polepšených nešťastníkov manželke dieťkam a spoločenstvu ľudskému. Obstarajte si ju a presvedčíte sa!

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj B a b k a v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto chce rozumno hospodáriť nemôže byť bez dobrého radcu, a takým je «Obzor».

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 2. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

— **Hospodárske Noviny**, časopis pre všetky odvetvia hospodárstva, domáci priemysel, remeslá a národné hospodárstvo. Vychodia mesačne raz, predplatná cena na rok 2 kor. Ročník I. č. 11. v Turčianskom Sv. Martine.

V dnešných časoch, kde vo všetkom veľké pokroky badáme, aj hospodárstvo prinútené je použiť všetky výhody nového veku, preto, kto chce s lepším prospechom hospodáriť, musí rozmýšľať a kunšovať, a v tom najlepším radcom jeho budú «Hospodárske Noviny».

Odkazy redakcie.

Všetkým, ktorým «Kreštan» neprichodí, naposledy oznamujeme, že na redaktora márne jest dopisovať, a nespravodlivosť je výčitky jemu robiť. Redaktor pootvárané dostáva všetky listy od vydavateľstva, ktoré je v VIII. József körút 35., kdežto redaktorov byt je docela v inom okrese. Pripomenieme, že ľudové časopisy dajú vydavateľstvu mnoho práce, to už z toho môžete posúdiť, že 8 osôb je zamestnaných v tomto odbore. Redaktor má svojej práce dosť, veď museli ste upozorovať, že ani druhý obraz nepodávame, ani lekára domáceho, ačkoľvek litery všetko drobné, strany plné máme len

preto, aby sme čím viac udat mohli. Ale pri takom návale dopisov nemôžeme už ináč robiť. — Keby p. predplatitelia všetci na termín, začiatkom roka platili nebolo by zmätku.

J. H. na Dobrej Vode. Vám k vôli to urobíme v budúcom čísle. Ale nemôžeme pochopiť vaše starosti, veď takých mudrcov, ako vy spomínate, aj školské dieťa môže zahaňbiť! Ale vás na volačo upozorníme: Dajte pozor, či ten istý chodí ku židovi alebo nie, lebo jestli chodí, nuž môžete byť sväto presvedčený, že ho židia najali aby márne kriky robil. No a žid veru keď už za volačo zaplatí, potom aby sa taký nájomník ale dobre obracal! Nuž nech sa teda len obracia! na posledy ho predsa žid dobre vysmeje! — **J. B. v R.** Ako ste hádali, tak to bolo, ale my sme pri takých veciach obozretní. Čítajte poznámku R. v dopise z Borovej; my sa toho držíme, lebo je nás kresťanov už málo, a všetci sme chudobní. — **Hrmo G.** My nemôžeme za to, že ste nedostal nič, redaktor neprijíma peniaze žiadne, ale ponač je to značnejšia summa, teda vám vyménečne urobím, že to budem vyhľadávať. Keď bych to každému chcel robiť to bych nemal času ani jednu literu do Kreštana napísať.

J. M. v G. Podali sme v chýrniku. Vďaka! — **J. Kl. v Ch.** Ceny zbožia vyzostaly pre nedostatok miesta. Budúce príndu. Apatekárské oznamy sa redakcii netajkajú, oznamy sú platené, preto ani časopis nikdy neni zodpovedlivý za obsah jejich: Medzi rečiami ale žiaden múdry človek nedá nič na oznamy novinárske. Prečo sa predsa uverejňujú? — Hovoríme vám: za oznamy kupci platia, a všetky noviny majú vo zvyku oznamy uverejňovať; ba ktoré noviny oznamov nemajú, to sa považuje za znak toho, že nie sú obľúbené u obecnstva. Čím lepšie noviny, tým viac oznamov. — **Veteranus.** V budúcom čísle. Zišlo by sa nám z takého pera aj iné články mať kedy-tedy! — **Filip Belák Brandenburg.** Dopis je k neuvereniu. Až budete o tom istý, alebo by to tamjšie noviny uverejnily, nuž pošlite nám vystrihnutý chýr. Neporiadok v odoslani časopisu nepochopujeme. Číslo vám vlastnoručne pošleme. — **J. A. Puszta S.** To číslo lebo pošlite nazad, alebo dajte druhým čítať. Zodpovedný ste za nič nenie. — **Mikuláš Roško Tilszit.** Dopis sme obdržali ale uverejniť doteraz nemohli. Nie ste sám, velice mnoho dopisov leží nám na hromade neuverejnených. — **S. M. v N. Pr.** Čo by sme si vášho listu nepovšimnuli! Za 2 číslá nemusíte platiť, ale môžete odovzdať ku čítaniu iným. — **Humenciár.** Upozornili nás, že ste vypísal slávnosť vysvätenia kaplny vašej z iných novín a pod svojim menom nám poslal. Nehanbite sa? Škoda vás byť! — **Spravodlivý.** Za článok srdečná vďaka! Nebolo možno doteraz uverejniť. Urobíme to čím skôr. — **J. P. Vysoká.** Ako len bude možno hneď uverejníme. — **St. N. v B.** Za dopis ďakujeme. Pošlite číslo nazad. — **Jozef Holy.** Nuž prečo ste sa neobrátil na redaktora «Našej Nádeje»? Priležitostne spomenieme. — **Dp. Fr. K.** Máme teraz viac článkov, ktoré uverejniť je potrebné. Ale váš príde v bud. čísle.

CENNÍK

ovocných a iných stromov

na odpredaj zo stromkovej školy
sl. kr. mesta TRNAVY.

Počet kusov	Pomenovania stromov	Cena		Počet kusov	Pomenovania stromov	Cena	
		kor.	hal.			kor.	hal.
1800	Hruška 5 ročná	—	50	700	Gaštan 3 ročný	—	80
600	« 4 «	—	50	250	Malina (Almus)	—	20
800	« 2 «	—	40	150	Lipa (Tillia)	—	80
1300	Jabloň 3 «	—	50	100	Breza (Betula)	—	80
1000	« 4 «	—	50	300	Gledícia	—	20
500	« 3-2 «	—	40	1100	Jaseň (Traxinus)	—	80
200	« nízka	—	50	300	Berberis	—	20
280	Broskyňa	—	40	500	Lonicera	—	20
160	Čerešňa 5 ročná	—	40	700	Amorpha	—	20
200	« 4 «	—	40	300	Colutoa	—	20
50	Višňa	—	40	350	Symphovia Carpos	—	20
100	Sliva 5 ročná	—	40	100	Spíria	—	20
200	« 4 «	—	40	700	Lignotrum	—	20
1500	Javor (Platanus a Platanides)	—	30	250	Romnus	—	20
2800	Javor 4 ročný	—	30	100	Tamaris	—	20
500	Oskoruša (Sorbus)	—	80	250	Ptelia	—	20
200	« 3 ročná	—	80	400	Cornus	—	20
300	Gaštan (Askulus) 2r.	—	80	200	Jelša (Almus)	—	—

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľúcovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vdakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

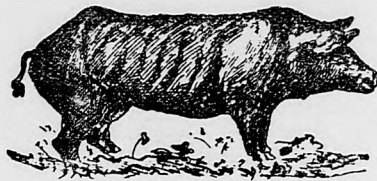
Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj v tej najmenej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštovej útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

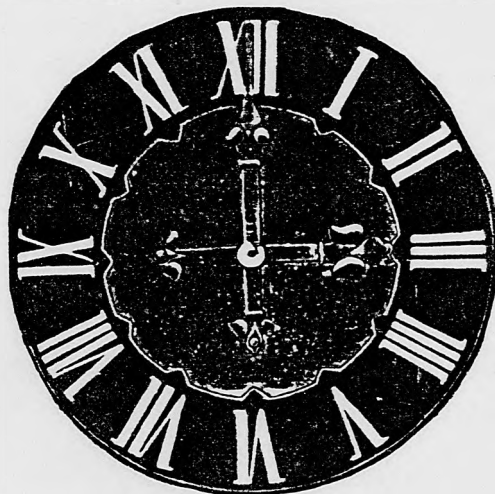
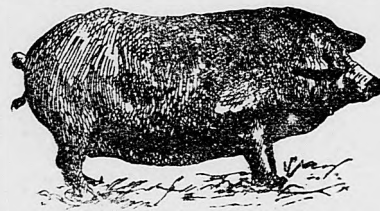
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je 1 koruna jednokilového väčšieho 1 koruna 80 halierov 19 kilove balíky franco posielajú

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom povodné dokumenty svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akekoľvek neduhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je že e telu mladistvú ohybkosť dodáva. Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 1 koruna 40 hal. Jednej väčšej povodnej sklenky 2 koruna 40 hl.

Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda
R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuťi po jiedle,
boľeniu zubov,

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obcenstvo,
že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý
na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v
Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická
hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej
liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý
človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní
nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nie
nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti
a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách
zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo
s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná
predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ✚ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„**TLAČIARENĚ SV. GERHARDA**“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak
uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho
spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a
slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tla-
čiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII.,
Práter-u. 44.).

«Sohr Sväto-Antonská» fabrika na strieborno-ocel'ové kosy,
ktorej jediný a výhradný rozsiel'ateľ a predavateľ je

PÁN JOZEF SOHR
v meste **Somogy-Szill**

== ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený, ==

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu
z daktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie pre-
ukázať päť zlých kôš.

Kto **úplne spol'ahlivú** dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho
nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový
cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darmo a vyplatene** zašle.

➡ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ➡

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednáteľov shromažďovať. — **Shromažditel'om výhody!** — Viac tisíc
poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka!